

עין משפט
גזר מצוה

לא:

הוא"ל ואמר ר' יהודה לֹא־ב צריך אגד אי מייתי מינא אחרינא ואמר רבא ליה צהדיה: **כ"ש** לרבנן הואי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי. תימנה כ"ש לרבנן דמשמע לעיל דלר' יהודה משום דצריך אגד אי אגיד ליה ממין אחר הוה ליה חמשת המינין אבל לרבנן דאין צריך אגד לא דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי והכי נמי אמרינן צהדיא צפ' אלו הן הנחנקין (סנהדרין דף פח:). גבי כל המוסיק גורע דאי סגינא לן לולב אין צריך אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי וי"ל דהכא מיירי בשנותן אותו חוץ לאגד לר' יהודהי וא"ת א"כ לא יחסצ מוספת האי מינא אחרינא דקמייתי כמו לרבנן דלעיל דאין צריך אגד וי"ל דלא דמי דכשיאגדו שלא בזמיו אין לו ליחסצ כמוסיף משום דאין זה כדרך גדילתו ומיינים שגוללצ בעין כעין גדילתו כדלקמן (דף מה:). אבל לרבי יהודה דבעי אגד יש לו ליחסצ כמוסיף צאגודמודלצל אגוד' שלא כדרך גדילתו והכא אפילו לרבי יהודה קאמר (ו) דמייתי מינא אחרינא ונקט ליה כדרך גדילתו דלפילו חוץ לאגד חשיב כמוסיף וכ"ש לרבנן והא דקאמר בסנהדרין (דף פח:). למד' אין צריך אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי היינו לענין דאין זה כל המוסיק גורע דלעולם ידי מזוה יא' אלא דעובר על צל מוסיק והשמת ניחא דת"ק דר' יהודה דקמי ד' מיינים שגוללצ אין מוסיק עליהן ומסתמא היינו רבנן צר פלוגמיייהו דלא צעו אגד ואפ"ה איכא צל מוסיק והיינו כגון דנקיט ליה דרך גדילתן:

הירדוק בבבלי. משמע שמרחאוו כלצע שקורין ויר"ד כצע ויהיא דצרכות משמע קלת שדומה לאירנד"א כלע"ז דתנן התם פ"ק (דף ט:). משיכיר צין תכלת לכרתי משמע דמעט משונין זה מזה ובזמנחות פ' התכלת (דף מג:). אמרינן תכלת דומה לים ויס דומה לרקיע וזהו כעין צבע שקורין (אירנד"א כלע"ז אבל צירושלמי משמע שהוא צבע ויר"ד כעין עשבים דההיא דצין תכלת לכרתי מסיים ליה תכלת דומה לים ויס דומה לעשבים ולרקיע ובפרק אלו טריפות (חולין דף מז:). משמע דירוק דמי לחלמון של ציאה שהוא כעין צבע ויאל"ה כלע"ז דאמרינן כגון ציעמא טרפה ופרין אלא ירוקה דכשרה היכי דמי ככרתי וכן משמע בתוספתא דנגעים(י) שדומה לשעוה דמניא ירוק צצירוקיס ר' אלעזר אומר כשעוה וכחומלם סומכום אומר ככנף טווס (י) וכחרון של דקל וכן משמע צפ' צ' דנדה (דף יט:). גבי ה' דמים טמאים צאשה דתנן הירוק עקציא צן מהלללל מטמא ואמרינן התם מנין לדם נדה שהוא אדום משמע דאין לטמאות צאשה אא"כ נוטה למראה אדומומית וכלל הצצעים שזכרתי אין צהן נוטה למראה אדומומית אלא צצע יאל"ה כלע"ז וקרא נמי מוכיח שהוא הנקרא ירוק כדכתיב (מהלם סה) ואצרותיה צירקרק חרוץ ובספר המנחתב פי' מנחם שהוא זהב הבא מן החוילה ודונש פי' חרוץ זה אצן טוזה ופלוגמא דאמוראי היא דאמרינן צצראשית רבה (פ' מ"ג) אקרא דירק את חניניו ריש לקיש אמר שהוריקן צאצנים טויות ומרגליות כמה דלת אמרת ואצרותיה צירקרק חרוץ פי' שלא יהו להוטיין אחר המומן ויתעסקון צהללת נפשות ר' לוי אומר צפרשת שוטיים הוריקן כמה דלת אמרת מי האיש הירא וכן הלצצ כלומר מעצירות צצין ומצצישו צמה שהחקון לחזור ואמרינן צצילהי ד' נדרים (ד' צג). וירק את חניניו רצ ושמואל חד אמר שהוריקן בתורה צפרשת שוטיים וחד אמר שהוריקן צוהב פי' קרא דצירקרק חרוץ קדריש וזהב דומה לצצע יאל"ה(י) ומייהו אתרוג עיקרו דומה לשעוה ואותם אתרוגים הצאים לפנינו ירוקים ככרתי כשרים אפילו לר' יהודה כשחוררים למראה שאר אתרוגים אפילו בתלוש לאחר ששהו צכלי זמן מרובה דודאי גמר פרייס: **שייעור** אתרוג קבון. אין זו פלוגמא דאתרוג הצוסר דפליגי צה ר"ע ורבנן לקמן צצירקין (ד' לו). דהא אפילו גדול כאגוז וכציאה פסיל ליה ר"ע (י משום דלאו צר זריעה לטעם אחד ולפי טעם שני משום דבעי הדר והאי דהכא אפילו לא בעי הדר פסיל ליה משום דלא גמר פירא ולא שפי' צקוונטרם לקמן אתרוג הצוסר כפול הלצן דההוא שיעורא אתמר גבי ענבים דצגמר צישולם נמי קטנים הם אבל אתרוג שהוא פרי גדול אפילו יותר מכציאה צוסר הוא כשסופו ליגדל יותר הרצה והכא צשאין סופו ליגדל יותר דאפילו ר"ע דפסיל התם הכא מכשיר כצאגוז למר וכציאה למר דחשיב גמר פרי אבל פחות מכאן לא חשיב גמר פרי אע"פ שאין סופו ליגדל יותר דיש דצרים הרצה שלעולם לא ציואלו לידי צישול פרי ומזוי הוא צענבים שיש מהם שלעולם צוסר עוד יתכן דאפילו רבנן דמכשירי התם פסלי הכא צפחות מכאן דאתרוג הצוסר חשיב פירא טפי וצפ"ק דמעשרות צירושלמי מני אתרוג הצוסר ר"ע אומר פרי וחכמים אומרים אינו פרי: **דבב** הדר באירנו משנה א'שנה. (י צן עזאי הוא דדריש הכי לקמן צצירקין (ד' לה). ויש שם דרשות אחרות: (י **ישל** אשרה ושל עיר הנדחת פסול. צקוף כיסוי הדם (חולין ד' פט. ושם) דאמר רבא מזות לאו ליהנות ניתנו ומכסין צעפר עיר הנדחת ופרין מהא דמניא שופר של ע"ז אס תקע לא יאל ולולב של ע"ז אס נטל לא יאל הוה מזי לאקשווי ממתניתין דקמני של אשרה פסול אלא ניחא ליה לאתמי מצרימא משום דאסיק מעיקרא גבי לולב ושופר תקע יאל נטל יאל: **באשרה** דמשח דבתותי מיבחת שיעוריה. וכן צרימא דסוף כיסוי הדם (חולין ד' פט. ושם) דאס נטל לא יאל וכן צריך לתרץ אשופר דקמני התם תקע לא יאל וצפ' ראוהו צ"ד (ר"ה ד' כח. ושם) צשופר של ע"ז לא יתקע ואס תקע יאל וכן צפ' מזות חלילה (יצמות ד' ק: ושם) אמר רבא צסנדל של ע"ז חלייתה כשרה ולא אמרינן דמכמת שיעוריה דהנהו צע"ז דכרי דיש לה ציטול וההוא דקמני לא יאל צע"ז דישראל שאינה צטילה עולמית וא"ת ע"ז דכרי נמי מדאגבהה קנייה ונעשה של ישראל כדאמרינן צפ' כל הצלמים (ע"ז ד' מב). גזרינן דלמא מגבה לה והדר מצטל לה וי"ל כגון שהגביה על מנת שלא לקנות

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

צבני כרכין. שאין דרין על מקום פרדסין ואין דקלים מזויס שם: **אי מיימי מינא אחרינא**. ולא אגיד ליה צהדיה: **כיון דאמר רבה(י) אתרוג צשמאל ולולב צימין**. משום דהכא חלת מזות ואתרוג חד מזוה ויימנין דמחלפין ליה שנותנין לו אתרוג צימין ולולב צשמאל וצריך להפכן מיד ליד ולאחוז האתרוג והלולב

צאחת מידיו עד שיחליף ואי הוה גדול יותר מדאי שמא יפול מידיו ויפסיל שיארע צו נקב: **שנים צידו אחס** גרסינן. צ' אתרוגים צידו אחת צצמקום הא' יאחז הלולב כשיהפכן: **הדר צאילנו משנה לשנה**. מהכא שמעינן דאתרוג אמר קרא שאין פרי אחר עושה כן: **לולב של ע"ז**. ששימשו צו לע"ז לכצד לפניה קרקע אי נמי שעצומתה צלולב להעצירו לפניה או לזרקא צו: **לא יעול**. דמאיס לגצוה: **ואס נטל כשר**. ואע"ג דאיסורי הנאה הוא דמלת לאו ליהנות ניתנו כלומר אין קיוס מזות הנאת הגוף אלא עצודת עבד לרצו: **צאשרה דמשח**. אותם שהיו צשעת כיצוס א"י שהצריכן הכתוב שרפה כדכתיב (דצרים יצ) ואשריהם תשרפון צאש ולולב צריך שיעור והאי כמאן דמיכתם שיעוריה כיון דלשפרה קאי: **נפדק**. נסדקו ראשי העלין: **דפוף**. ראשו כפוף כאגמון דומות לאיש גבן והזקן שראשיהן שחין וכפופין למטה: קוויץ

מעמא לאו משום דבעי הדר לא כיון (א) דאמר (ב) רבה לולב בימין ואתרוג בשמאל ויימנין דמחלפי ליה ואתי לאפוכינהו ואתי לאיפסולי ואלא לרבי יהודה לא כתיב הדר ההוא (י) הדר באילנו משנה לשנה: **של אשרה ושל עיר הנדחת**: ושל אשרה פסול והאמר רבא (י) לולב של ע"ז לא יטול ואם נטל כשר הבא באשרה דמשה עסקינן (י) דכתותי מיכתת שיעוריה דיקא נמי דקתני דומיא דעיר הנדחת שמע מינה: נקמם ראשו: אמר רב הונא לא שנו אלא נקמם י אבל נסדק כשר ונסדק כשר והתניא י לולב כפוף קוויץ

ובזמנחות פ' התכלת דומה לים ויס דומה לרקיע וזהו כעין צבע שקורין (אירנד"א כלע"ז אבל צירושלמי משמע שהוא צבע ויר"ד כעין עשבים דההיא דצין תכלת לכרתי מסיים ליה תכלת דומה לים ויס דומה לעשבים ולרקיע ובפרק אלו טריפות (חולין דף מז:). משמע דירוק דמי לחלמון של ציאה שהוא כעין צבע ויאל"ה כלע"ז דאמרינן כגון ציעמא טרפה ופרין אלא ירוקה דכשרה היכי דמי ככרתי וכן משמע בתוספתא דנגעים(י) שדומה לשעוה דמניא ירוק צצירוקיס ר' אלעזר אומר כשעוה וכחומלם סומכום אומר ככנף טווס (י) וכחרון של דקל וכן משמע צפ' צ' דנדה (דף יט:). גבי ה' דמים טמאים צאשה דתנן הירוק עקציא צן מהלללל מטמא ואמרינן התם מנין לדם נדה שהוא אדום משמע דאין לטמאות צאשה אא"כ נוטה למראה אדומומית וכלל הצצעים שזכרתי אין צהן נוטה למראה אדומומית אלא צצע יאל"ה כלע"ז וקרא נמי מוכיח שהוא הנקרא ירוק כדכתיב (מהלם סה) ואצרותיה צירקרק חרוץ ובספר המנחתב פי' מנחם שהוא זהב הבא מן החוילה ודונש פי' חרוץ זה אצן טוזה ופלוגמא דאמוראי היא דאמרינן צצראשית רבה (פ' מ"ג) אקרא דירק את חניניו ריש לקיש אמר שהוריקן צאצנים טויות ומרגליות כמה דלת אמרת ואצרותיה צירקרק חרוץ פי' שלא יהו להוטיין אחר המומן ויתעסקון צהללת נפשות ר' לוי אומר צפרשת שוטיים הוריקן כמה דלת אמרת מי האיש הירא וכן הלצצ כלומר מעצירות צצין ומצצישו צמה שהחקון לחזור ואמרינן צצילהי ד' נדרים (ד' צג). וירק את חניניו רצ ושמואל חד אמר שהוריקן בתורה צפרשת שוטיים וחד אמר שהוריקן צוהב פי' קרא דצירקרק חרוץ קדריש וזהב דומה לצצע יאל"ה(י) ומייהו אתרוג עיקרו דומה לשעוה ואותם אתרוגים הצאים לפנינו ירוקים ככרתי כשרים אפילו לר' יהודה כשחוררים למראה שאר אתרוגים אפילו בתלוש לאחר ששהו צכלי זמן מרובה דודאי גמר פרייס: **שייעור** אתרוג קבון. אין זו פלוגמא דאתרוג הצוסר דפליגי צה ר"ע ורבנן לקמן צצירקין (ד' לו). דהא אפילו גדול כאגוז וכציאה פסיל ליה ר"ע (י משום דלאו צר זריעה לטעם אחד ולפי טעם שני משום דבעי הדר והאי דהכא אפילו לא בעי הדר פסיל ליה משום דלא גמר פירא ולא שפי' צקוונטרם לקמן אתרוג הצוסר כפול הלצן דההוא שיעורא אתמר גבי ענבים דצגמר צישולם נמי קטנים הם אבל אתרוג שהוא פרי גדול אפילו יותר מכציאה צוסר הוא כשסופו ליגדל יותר הרצה והכא צשאין סופו ליגדל יותר דאפילו ר"ע דפסיל התם הכא מכשיר כצאגוז למר וכציאה למר דחשיב גמר פרי אבל פחות מכאן לא חשיב גמר פרי אע"פ שאין סופו ליגדל יותר דיש דצרים הרצה שלעולם לא ציואלו לידי צישול פרי ומזוי הוא צענבים שיש מהם שלעולם צוסר עוד יתכן דאפילו רבנן דמכשירי התם פסלי הכא צפחות מכאן דאתרוג הצוסר חשיב פירא טפי וצפ"ק דמעשרות צירושלמי מני אתרוג הצוסר ר"ע אומר פרי וחכמים אומרים אינו פרי: **דבב** הדר באירנו משנה א'שנה. (י צן עזאי הוא דדריש הכי לקמן צצירקין (ד' לה). ויש שם דרשות אחרות: (י **ישל** אשרה ושל עיר הנדחת פסול. צקוף כיסוי הדם (חולין ד' פט. ושם) דאמר רבא מזות לאו ליהנות ניתנו ומכסין צעפר עיר הנדחת ופרין מהא דמניא שופר של ע"ז אס תקע לא יאל ולולב של ע"ז אס נטל לא יאל הוה מזי לאקשווי ממתניתין דקמני של אשרה פסול אלא ניחא ליה לאתמי מצרימא משום דאסיק מעיקרא גבי לולב ושופר תקע יאל נטל יאל: **באשרה** דמשח דבתותי מיבחת שיעוריה. וכן צרימא דסוף כיסוי הדם (חולין ד' פט. ושם) דאס נטל לא יאל וכן צריך לתרץ אשופר דקמני התם תקע לא יאל וצפ' ראוהו צ"ד (ר"ה ד' כח. ושם) צשופר של ע"ז לא יתקע ואס תקע יאל וכן צפ' מזות חלילה (יצמות ד' ק: ושם) אמר רבא צסנדל של ע"ז חלייתה כשרה ולא אמרינן דמכמת שיעוריה דהנהו צע"ז דכרי דיש לה ציטול וההוא דקמני לא יאל צע"ז דישראל שאינה צטילה עולמית וא"ת ע"ז דכרי נמי מדאגבהה קנייה ונעשה של ישראל כדאמרינן צפ' כל הצלמים (ע"ז ד' מב). גזרינן דלמא מגבה לה והדר מצטל לה וי"ל כגון שהגביה על מנת שלא לקנות

^{הא}

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל לו, צ] [נקמן לג. ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול ושו"ן], (א) [נקמן לה: ד] (ד) [ססן], (א) [ססן], (ו) [נקמן לו:], (ו) [נקמן לה:], (ח) חולין פט. ע"ש, (ט) [נטי מוס'], [נקמן לה. ד"ה לפי], (י) צפ"א: רבא, (י) ונע"ע מוס' סנהדרין פח: ד"ה אי צצמצו גירסת ר"ח צבוגיא דהכא], (י) וצ"א גרי"ן, (ח) וצ"א צלוי"א, (י) צ"א געלי"ב, (ס) [פרק א], (ע) [צמוקפתא איתא וצחוק], (ס) [ונע"ע מוס' חולין מז: ד"ה אלא ירוקה], (י) [נקמן לו. ועי' צמהר"ם], (ק) [גי שצ"ל ר' אבהו, (ר) [שך לעיל צמשה סט:]],

הגהות הב"ח

(א) גמ' כיון דאמר רבא אתרוג בשמאל ויולב, בימין ויימין: (ב) הו"ם ד"ה הו"ל וכו' לר' יהודה קאמר דאי מייתי מינא:

מוסף רש"י

משם ראה. צמחיה (לעיל כח). ככרתי. כשיסם פוריי (לעקן טז). ובגדלו. שלא יא' גדול יותר מדי (ססם).

רבינו חננאל (המגן) ליה משפאליה לימיניה נפיל מידיה ומפגים ואתי לאיפסולי, לפיכך מצריך להיות שיעור נטילת שניהם בידו אחת. והאי דכתי' באורייתא הדר, דריש ביה ר' יהודה פרי הדר באילנו משנה לשנה, ומאי ניהו אתרוג. ירושלמי הדיבש פסול, דכתיב לא המתים וגו'. הני בשם ר' יהודה היבש כשר, שהרי בכרכי הים מורשיין לולביהון[ן] לבניין. אמרו לו, אין למדיין מן הדחק. בעון קומי ר' בון, מה בין קטום (י) ליבש הצוציתו, אמר להן זה הדר וזה אינו הדר. של אשריה. אוקימנא באשריה דמשה, דלשריפה קאי. אבל שאר אשירות לא יטול, ואם נטל כשר. נקטם ראשו פסול. אבל אם נסדק ולא נפרד כשר, והאי דתניא

(ב) גי' רבינו הלוי הו"א גס צמוס' סנהדרין פח ע"ב ד"ה אי צצם רבינו ע"ש. (צ) צירושלמי איתא צתמא מכו צינו ליבש ומפרש רבינו דקאי על האינעאל ציבס צלימו מכו וכן פי' הפ"מ שם ודלא כהק"ש.